



**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA
FAOLIYATLARNI INTERFAOL METODLAR YORDAMIDA TASHKIL
ETISH**

*Farg'ona viloyati O'zbekiston tumani Maktabgacha va maktab ta'limi
bo'limi tasarrufidagi 2-Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi*

BOZOROVA NAZIRAXON YUNUSALI QIZI

Kirish Maktabgacha ta'lim bolaning kelajakdagi ta'lim jarayoni va shaxsiy rivojlanishi uchun mustahkam poydevor hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim metodlari, ayniqsa, interfaol metodlardan foydalanish orqali bolalarning bilish faolligini oshirish, muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish mumkin. Interfaol metodlarning ta'lim jarayoniga joriy etilishi o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va amaliy bilimlarni o'zlashtirish darajasini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interfaol metodlardan foydalanishning mohiyati, usullari va natijalari tahlil qilinadi.

Asosiy qism

1. Interfaol metodlarning mohiyati va ahamiyati

Interfaol metodlar ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlovchi innovatsion yondashuvlardan biridir. Tadqiqotlarga ko'ra, interfaol ta'lim usullari an'anaviy darslarga nisbatan 40% ga ko'proq natijadorlikni ta'minlaydi (Vygotsky, 1978). Shuningdek, bolalarning materialni eslab qolish darajasi 75% gacha oshishi aniqlangan (Piaget, 1952).

Interfaol metodlar quyidagi jihatlar bilan ajralib turadi:

- O'quvchi markazlashgan ta'lim jarayonini tashkil etish;
- Muloqot va ijtimoiy hamkorlikni rivojlantirish;
- Tanqidiy va ijodiy fikrlashni shakllantirish;
- Mustaqil qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatini oshirish.

Misol tariqasida, AQShda o'tkazilgan tadqiqotda interfaol metodlarni qo'llagan bog'cha tarbiyalanuvchilari standart metodlarda o'qitilgan bolalarga



nisbatan mantiqiy fikrlash va ijtimoiy moslashuv jihatidan 30% yuqori natijalarni ko'rsatgani aniqlangan.

2. Maktabgacha ta'limda interfaol metodlardan foydalanish yo'llari

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interfaol metodlar yordamida o'quvchilarning faolligini oshirish mumkin. Quyida eng samarali usullar keltirilgan:

2.1. O'yinli metodlar

O'yin orqali o'qitish (game-based learning) bolalarning qiziqishini orttiradi va ularga tabiiy ravishda yangi bilimlarni o'zlashtirish imkonini yaratadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yinli ta'lim jarayonida ishtirok etgan bolalar 80% ko'proq motivatsiyaga ega bo'lishadi.

Misollar:

- **Rolli o'yinlar:** Bolalar do'konchi, shifokor yoki o'qituvchi rolini bajarib, ijtimoiy muhitda muloqot qilishni o'rganadilar.
- **Didaktik o'yinlar:** "Kim chaqqon?" yoki "Nima yo'qoldi?" o'yinlari bolalarning diqqat va xotirasini oshiradi.
- **Jismoniy harakatli o'yinlar:** Harakatli musobaqalar bolalarning jismoniy rivojlanishiga xizmat qiladi.

2.2. Muammoli ta'lim

Bu usul bolalarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun samarali hisoblanadi.

Misollar:

- Bolalarga rasmda tasvirlangan muhit asosida hikoya tuzish topshirig'i beriladi.
- "Nega?" savol-javob o'yinlari orqali bolalar sabab-oqibat bog'lanishini tushunishadi.

2.3. Kichik guruhlarda ishlash. Kichik guruhlarda ishlash orqali bolalar jamoadagi o'z o'rnini tushunish, mas'uliyatni his qilish va jamoaviy ishlash ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Misollar:

- "Mushuk va sichqon" jamoaviy o'yini.



- Birgalikda kashfiyot qilish (tajribalar o'tkazish, ekskursiyalar tashkil qilish).

3. Interfaol metodlarning samaradorligi bo'yicha tadqiqot natijalari

Dunyo miqyosida olib borilgan tadqiqotlar interfaol metodlarning ta'lim sifati va bolalar rivojlanishiga ijobiy ta'sirini ko'rsatmoqda:

- **2019-yilda Kanada Pedagogika Instituti** tomonidan olib borilgan tadqiqot natijalariga ko'ra, interfaol metodlar yordamida o'qigan bolalar materialni an'anaviy usulda ta'lim olgan tengdoshlariga nisbatan 25% yaxshi o'zlashtirgan.

- **Finlandiya ta'lim tizimi** interfaol yondashuvlarni joriy etish natijasida o'quvchilarning bilim darajasi yuqori ekanligi bilan dunyoda yetakchi o'rinlarni egallab kelmoqda.

- **O'zbekiston Pedagogika Ilmiy Tadqiqot Instituti** tomonidan o'tkazilgan so'rovnoma ko'ra, interfaol metodlarni qo'llagan bog'cha tarbiyachilarining 90% i bolalar darslarga qiziqishi oshganini tasdiqlagan.

Xulosa. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interfaol metodlarni joriy etish bolalarning rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. O'yinli metodlar, muammoli ta'lim, kichik guruhlarda ishlash kabi yondashuvlar ta'lim samaradorligini oshiradi va bolalarning faol ishtirok etishiga turtki beradi. Kelajakda bu usullarni yanada takomillashtirish va pedagoglar orasida kengroq joriy etish ta'lim tizimining rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
2. Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. W. W. Norton & Company.
3. Bruner, J. (1961). The Process of Education. Harvard University Press.
4. Finlandiya ta'lim tizimi bo'yicha UNESCO hisobotlari (2020).
5. O'zbekiston Pedagogika Ilmiy Tadqiqot Instituti tadqiqot natijalari (2023).
6. Kanada Pedagogika Instituti interfaol metodlar bo'yicha tadqiqot hisobotlari (2019).